

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL

LÉTMINIMUM, 2007

Budapest, 2008

© Központi Statisztikai Hivatal, 2008

Felelős szerkesztő: Dr. Lakatos Judit főosztályvezető
További információ: Grábics Ágnes főosztályvezető-helyettes (345-6427; agnes.grabics@ksh.hu)

Internet: <http://www.ksh.hu>
informacioszolgalat@ksh.hu
345-6789 (telefon), 345-6788 (fax)

Tartalom

<i>Létminimum, 2007</i>	5
<i>A létminimumértékek meghatározása</i>	6
<i>Létminimumértékek a különböző háztartástípusokban</i>	8
<i>A létminimumértékek idősora</i>	10

Jelmagyarázat

- a megfigyelt statisztikai jelenség nem fordul elő

Létminimum, 2007

A KSH 1991-ben kezdte meg a létminimumadatok éves gyakoriságú közreadását. E minimum olyan értékösszeg, amely biztosítja a magánháztartásokban élők számára a folyamatos életvitellel kapcsolatos szerény – a társadalom adott fejlettségi szintjén konvencionálisan alapvetőnek minősülő – szükségletek kielégítését.

A létminimum-számítás nemzetközileg elfogadott két típusa közül a hazai gyakorlat az ún. normatív számítást alkalmazza, amely az élelmiszer-fogyasztás értékének meghatározására épül. Az élelmiszer-normatíva alapja az Országos Élelmiszer- és Táplálkozástudományi Intézet (OÉTI) által összeállított élelmiszerkosár, ami az egészséges táplálkozás jellemzői mellett figyelembe veszi az életkori sajátosságokat is. Az élelmiszerkosár értéke az abban szereplő tételeknek az adott időszakra jellemző árakon számba vett forintösszege, a létminimum pedig az élelmiszer-normatíva körüli értékben élelmiszert fogyasztó háztartások összes személyes kiadásának havi átlagos értéke.

Az élelmiszereket a normatívához hasonló értékben fogyasztó háztartások fogyasztási adataiból kiinduló létminimum értéke 2007-ben **110,2%-a volt az egy évvel korábbi értéknek**, amely növekedési ütem nagyobb, mint ugyanezen időszakban az infláció mértéke. Ennek fő oka, hogy a létminimum környékén élők fogyasztásában döntő részt képviselő élelmiszer-, de különösen a háztartásienergia-árak növekedési üteme 2007-ben jóval meghaladta a fogyasztóiár-indexét. Ugyanakkor a létminimum környékén élők fogyasztási szerkezetének kényyszerű átalakulására utal az a tény, hogy a háztartási energiára fordított kiadások ugyan nagyobb részarányt képviselnek, mint egy évvel korábban, ám az érték növekedésének üteme jóval alatta marad e kiadási főcsoport 2007. évi árnövekedési ütemének. Ebben feltehetően közrejátszik, hogy a létminimum környékén élő háztartások egy főre jutó jövedelmük alapján gázártámogatásban részesültek, ami mérsékelte a kiadásnövekedést.

A létminimum *egy fogyasztási egységre* számított átlagos értéke **2007-ben havonta 66 271 Ft** volt.

A létminimumértéket aktív és nyugdíjas háztartásokra, azon belül háztartástípusokra bontva is közöljük: 2007-ben a tipikusnak tekinthető, **két aktív korú személyből és két gyermekből álló háztartás létminimumértéke $2,90 \times 66\,271\text{ Ft} = 192\,186\text{ Ft}$ volt havonta**, az egytagú nyugdíjas háztartásoké pedig 59 644 Ft.

A létminimumértékek meghatározása

Az átlagos létminimumértékek

A létminimum olyan értékösszeg, amely biztosítja a folyamatos életvitellel kapcsolatos szerény – konvencionálisan alapvetőnek minősülő – szükségletek kielégítését. Meghatározása a Központi Statisztikai Hivatalban **az élelmiszer-fogyasztás normatív értékéből kiindulva történik, az élelmiszereket a normatívához hasonló értékben fogyasztó háztartások** fogyasztási adatainak felhasználásával.

Az **élelmiszer-fogyasztás normatív értékének számításakor** azokat az élelmiszer-mennyiségeket vesszük figyelembe, amelyeket az Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet dolgozott ki. Ezeket az élelmiszer-mennyiségeket tartalmazza a létminimum-számítás élelmiszerkosara, mintegy 100 konkrét termék formájában részletezve. ^{a)}

A létminimum élelmiszerkosarának tartalma közepes fizikai igénybevétel esetén fedezi a vonatkozó egészségügyi és táplálkozástudományi követelménynek megfelelő teljes tápanyag-, vitamin- és ásványianyag-szükségletet. Aktív korú személynél a normatív élelmiszer-mennyiség többek között napi 81 g fehérjét (ezen belül 32 g állati fehérjét), 83 g zsírt, 356 g szénhidrátot, 800 mg kalciumot, 3500 mg káliumot, 13 mg vasat, 60 mg C-vitamint tartalmaz.

Az élelmiszer-fogyasztás normatív értékét az élelmiszerkosárban foglalt mennyiségeknek a konkrét időszakra jellemző áron összegezett értéke adja. A kosár mennyiségeit a 2007. év átlagáraival szorozva a kosár pénzben kifejezett értéke **havi 17 577 Ft, ennyi volt 2007-ben egy aktív korú felnőtt élelmiszer-normatívája.**

A különböző korú személyek tápanyagszükséglete eltérő. Az OÉTI számításai szerint a 0–14 évesek élelmiszer-normatívája a felnőttekéhez képest 77,8%, a 60 éves és idősebbeké 88,2%. Így módon az aktív korú felnőttek 2007-re vonatkozó 17 577 Ft-os havi élelmiszer-normatívája mellett a 0–14 éves korúaké 13 675 Ft, az időskorúaké 15 503 Ft. Ezen értékek alapján határoztuk meg – a háztartásban élő személyek normatíváit összegezve – a különböző létszám- és korösszetételű háztartások élelmiszer-normatívájának értékeit. Így például a két aktív korú felnőttből és két (0–14 éves) gyermekből álló háztartás élelmiszer-normatívája: $2 \times 17\,577 + 2 \times 13\,675 = 62\,504$ Ft/hó.

a) Az élelmiszerkosár az OÉTI javaslata alapján 2003-tól módosult, de ez a létminimum értékét jelentősen nem befolyásolta.

A létminimum-számítás aktív korú felnőltre vonatkozó normatív élelmiszerkosara

Az élelmiszerek főbb csoportjai	Mennyiség (kg/hó)	Érték, Ft/hó*
Hús, hal és készítményeik	3,4	3 237
Tojás (161 db/év), db	13,4	349
Tej (2,8 és 1,5%-os), liter	7,7	1 441
Sajt, egyéb tejtermékek	2,4	1 670
Zsiradékok	1,4	696
Cereáliák	9,0	2 387
Cukor, kakaó, méz	1,2	374
Burgonya	4,0	511
Friss és tartósított zöldség	11,6	3 435
Friss és tartósított gyümölcs	6,1	1 993
Szárazhüvelyes	0,4	135
Fűszerek stb.	-	811
Kávé, tea, üdítők	-	538
Mindösszesen	-	17 577

* 2007. évi átlagos fogyasztói áron számolva

Azon háztartásokat tekintjük a normatívának megfelelő élelmiszer-fogyasztóknak, amelyek élelmiszer-fogyasztásának globális forintösszege az adott háztartásra jellemző normatíva körüli $\pm 20\%$ -os sávba esik. Feltétel továbbá az is, hogy a háztartás jövedelme ne legyen a létminimum-számítás szempontjából irreálisan nagy vagy kicsi, és ne legyenek beruházási jellegű kiadásai. Ezért figyelmen kívül hagytuk a népesség legalacsonyabb jövedelmű 5%-ának és legmagasabb jövedelmű harmadának háztartásait, valamint jövedelmüktől függetlenül azokat a háztartásokat, amelyek a felmérés tárgyidőszakában gépkocsit vettek vagy lakásberuházást végeztek. A kritériumoknak e kizárások után 2007-ben a háztartási költségvetési felvételben részt vevők közül 1938 háztartás felelt meg. Ők képezték a létminimum meghatározásának háztartásállományát.

A létminimumértéknek az élelmiszer-normatíván túl tartalmaznia kell az élelmiszereken kívüli szükségletekre fordítandó forintösszegeket is. E kiadások tételes számbavételének konszenzuson alapuló kivitelezése napjainkban – a szükségletek széles köre miatt – gyakorlatilag megoldhatatlan. A létminimum értékét számszerűen ezért úgy definiáljuk, hogy az a normatívához hasonló forintértékben élelmiszereket fogyasztó háztartások **összes személyes fogyasztási kiadásainak havi átlagos értéke**.

A létminimumértékek meghatározásának 2007. évi, 1938 háztartást felölelő állománya 776 ezer háztartást, ezekben 1 millió 956 ezer személyt, havi átlagban 103 milliárd 267 millió forint fogyasztási kiadást reprezentál. A kiadásoknak a háztartások, illetve a személyek számával történő osztásával meghatározható a létminimum átlagos értéke. Eszerint 2007-ben az egy hónapra vonatkozó átlagos létminimumérték 133 076 Ft/háztartás volt. Azok a háztartások, amelyek adatai ezeket az átlagos létminimumértékeket adják, a társadalom e szinten élő háztartásainak összességét képviselik. Közülük 1225 aktív, 673 nyugdíjas és 40 egyéb inaktív háztartás, más metszetben tekintve 439 egyedülálló személy, 780 több személyből álló, gyermek nélküli háztartás, 370 egy-, 263 két-, 86 három vagy annál több gyermekes háztartás. Közös bennük az élelmiszer-fogyasztási kiadásuknak a normatíva értékösszegéhez hasonló nagysága.

Létminimumértékek a különböző háztartástípusokban

A létminimumértékek gyakorlati felhasználásának előfeltétele, hogy különböző nagyságú, típusú háztartásokra differenciáltak legyenek. A háztartásonként átlagosan 133 ezer forint nem lehet egyaránt érvényes egy kis és egy nagy létszámú háztartásra, de ugyanúgy a fejenkénti 52 795 Ft-os átlagérték sem. A differenciáláshoz a nemzetközi statisztikai gyakorlatot szem előtt tartva fogyasztási egység-kulcsokon (ún. ekvivalenciaskálán) alapuló számítást használunk.

A számítás lényege, hogy a háztartás első felnőtt személyét egy fogyasztási egységnek tekintve a háztartás többi hasonló személyei egynél kisebb egységet képviselnek, hiszen a háztartásnak számos olyan kiadása van, ami nem függ a háztartástagok számától, vagy ha van is összefüggés, az nem lineáris. Fogyasztási szükségletének megfelelően az aktív korúnál valamivel kisebb egységet képvisel a kisgyermek és az idős személy. Mindezek alapján a háztartás nagysága – a fogyasztás szemszögéből – jellemezhető a fogyasztási egységek számával.

A KSH létminimum-számításának fogyasztási egység-kulcsszámai (ekvivalenciaskála)

Aktív korúak háztartásai esetében		Nyugdíjas korúak háztartásai esetében	
Első felnőtt családtag	1,00	Első felnőtt családtag	0,90
Többi felnőtt családtag	0,75	További személyek	0,65
Első (0–14 éves) gyermek	0,65		
Második (0–14 éves) gyermek	0,50		
Harmadik és minden további (0–14 éves) gyermek	0,40		

E kulcsszámokat alkalmazva az egy aktív korú személyből álló háztartás 1,00, az egy aktív korú személyből és egy gyermekből álló 1,65, a két aktív korú személyből és két gyermekből álló négyszemélyes háztartás 2,90 fogyasztási egységnek felel meg ($1,00 + 0,65 = 1,65$; illetve $1,00 + 0,75 + 0,65 + 0,50 = 2,90$).

Az 1938 háztartásból álló sokaság – a létminimum-számítás háztartásállománya – 1 millió 558 ezer fogyasztási egységet képviselt, ennek az adatnak és a háztartások előbb idézett havi 103 milliárd 267 millió forintos kiadási összegének egybevetéséből következően hányadosként adódott az átlagos érték. **2007-ben a létminimum egy fogyasztási egységre számított átlagos értéke havonta 66 271 Ft volt.**

A háztartástípusonkénti létminimumértékeket a fogyasztási egységek háztartástípusonkénti száma és az egy fogyasztási egységre számított átlagos érték szorzata adja. A tipikusnak tekinthető, két aktív korú személyből és két gyermekből álló háztartás létminimumértéke $2,90 \times 66\,271 \text{ Ft} = 192\,186 \text{ Ft}$. E háztartásban az egy főre jutó átlagos létminimumérték 48 046 Ft volt. A különböző háztartástípusokra érvényes egy főre számított értékek 2007-ben az 53 ezer forintos átlag körül, a 40 ezer és 67 ezer Ft közötti sávban szóródtak.

Létminimumértékek a különböző háztartástípusokban, 2007

Háztartástípus	Egy háztartásra		Egy főre		Létmini- mum/ élelmiszer arány	Fogyasz- tási egységek száma
	számított havi érték, Ft					
	összesen	ebből: élelmiszer	összesen	ebből: élelmiszer		
Aktív korúak háztartásai						
1 felnőtt	66 271	17 577	66 271	17 577	3,77	1,00
1 felnőtt 1 gyermekkel	109 347	31 252	54 674	15 626	3,50	1,65
1 felnőtt 2 gyermekkel	142 483	44 927	47 494	14 976	3,17	2,15
2 felnőtt	115 974	35 154	57 987	17 577	3,30	1,75
2 felnőtt 1 gyermekkel	159 050	48 829	53 017	16 276	3,26	2,40
2 felnőtt 2 gyermekkel	192 186	62 504	48 047	15 626	3,07	2,90
2 felnőtt 3 gyermekkel	218 694	76 179	43 739	15 236	2,87	3,30
2 felnőtt 4 gyermekkel	245 203	89 854	40 867	14 976	2,73	3,70
3 felnőtt	165 678	52 731	55 226	17 577	3,14	2,50
3 felnőtt 1 gyermekkel	208 754	66 406	52 189	16 601	3,14	3,15
3 felnőtt 2 gyermekkel	241 889	80 081	48 378	16 016	3,02	3,65
3 felnőtt 3 gyermekkel	268 398	93 756	44 733	15 626	2,86	4,05
3 felnőtt 4 gyermekkel	294 906	107 431	42 129	15 347	2,75	4,45
Nyugdíjas korúak háztartásai						
1 személy	59 644	15 503	59 644	15 503	3,85	0,90
2 személy	102 720	31 006	51 360	15 503	3,31	1,55
3 személy	145 796	46 509	48 599	15 503	3,13	2,20

Az 1–2 személyes háztartások egy főre jutó értékei az átlagosnál nagyobbak, a többszemélyesekre kisebb értékek jellemzőek. Ez abból következik, hogy az utóbbiak esetében a rugalmatlan kiadások több személyre oszlanak meg, továbbá, hogy a kisgyermekes fogyasztása – globális összegét tekintve – a felnőttekéénél kevesebb. Az egyes háztartásokban a létminimumérték és élelmiszer-normatíva hányados 2,7–3,9 között mozog. A legmagasabb értékek az egyszemélyes háztartásokra, a legalacsonyabbak az 5 fő felettiekre jellemzőek.

A létminimumértékek idősora

Ft/hó

Háztartástípusok	1990	1995	2000 ^{a)}	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Egy háztartásra számítva									
Aktív korúak háztartásai									
1 felnőtt	7 053	16 435	34 475	43 108	50 015	53 307	56 408	60 128	66 271
1 felnőtt 1 gyermekkel	10 977	27 118	56 884	71 128	82 525	87 957	93 073	99 211	109 347
1 felnőtt 2 gyermekkel	14 849	35 335	74 121	92 682	107 532	114 610	121 277	129 275	142 483
2 aktív korú felnőtt	12 509	28 761	60 331	75 439	87 526	93 287	98 714	105 224	115 974
2 felnőtt 1 gyermekkel	16 618	39 444	82 740	103 459	120 036	127 937	135 379	144 307	159 050
2 felnőtt 2 gyermekkel	20 296	47 662	99 978	125 013	145 044	154 590	163 583	174 371	192 186
2 felnőtt 3 gyermekkel	23 048	54 236	113 768	142 256	165 050	175 913	186 146	198 422	218 694
2 felnőtt 4 gyermekkel	25 535	60 810	127 558	159 500	185 056	197 236	208 710	222 474	245 203
3 aktív korú felnőtt	18 151	41 088	86 188	107 770	125 038	133 268	141 020	150 320	165 678
3 felnőtt 1 gyermekkel	22 065	51 770	108 596	135 790	157 547	167 917	177 685	189 403	208 754
3 felnőtt 2 gyermekkel	25 443	59 988	125 834	157 344	182 555	194 571	205 889	219 467	241 889
3 felnőtt 3 gyermekkel	27 929	66 562	139 624	174 587	202 561	215 893	228 452	243 518	268 398
3 felnőtt 4 gyermekkel	30 416	73 136	153 414	191 831	222 567	237 216	251 016	267 570	294 906
Nyugdíjas korúak háztartásai									
Egytagú	4 998	14 792	31 028	38 797	45 014	47 976	50 767	54 115	59 644
Kéttagú	8 766	25 474	53 436	66 817	77 523	82 626	87 432	93 198	102 720
Háromtagú	12 790	36 157	75 845	94 838	110 033	117 275	124 098	132 282	145 796
Egy főre számítva									
Aktív korúak háztartásai									
1 felnőtt	7 053	16 435	34 475	43 108	50 015	53 307	56 408	60 128	66 271
1 felnőtt 1 gyermekkel	5 489	13 559	28 442	35 564	41 262	43 978	46 537	49 605	54 674
1 felnőtt 2 gyermekkel	4 950	11 778	24 707	30 894	35 844	38 203	40 426	43 092	47 494
2 aktív korú felnőtt	6 255	14 381	30 166	37 720	43 763	46 644	49 357	52 612	57 987
2 felnőtt 1 gyermekkel	5 539	13 148	27 580	34 486	40 012	42 646	45 126	48 102	53 017
2 felnőtt 2 gyermekkel	5 074	11 915	24 994	31 253	36 261	38 648	40 896	43 593	48 047
2 felnőtt 3 gyermekkel	4 610	10 847	22 754	28 451	33 010	35 183	37 229	39 684	43 739
2 felnőtt 4 gyermekkel	4 256	10 135	21 260	26 583	30 843	32 873	34 785	37 079	40 867
3 aktív korú felnőtt	6 050	13 696	28 729	35 923	41 679	44 423	47 007	50 107	55 226
3 felnőtt 1 gyermekkel	5 516	12 943	27 149	33 948	39 387	41 979	44 421	47 351	52 189
3 felnőtt 2 gyermekkel	5 089	11 998	25 167	31 469	36 511	38 914	41 178	43 893	48 378
3 felnőtt 3 gyermekkel	4 655	11 094	23 271	29 098	33 760	35 982	38 075	40 586	44 733
3 felnőtt 4 gyermekkel	4 345	10 448	21 916	27 404	31 795	33 888	35 859	38 224	42 129
Nyugdíjas korúak háztartásai									
Egytagú	4 998	14 792	31 028	38 797	45 014	47 976	50 767	54 115	59 644
Kéttagú	4 383	12 737	26 718	33 409	38 762	41 313	43 716	46 599	51 360
Háromtagú	4 264	12 052	25 282	31 613	36 678	39 092	41 366	44 094	48 599

a) A 2001-től bekövetkezett felvételtechnikai változások miatt a későbbi idősorhoz összehasonlíthatóvá tett adatok